

Æres den som æres bør!

Bemerkninger omkring radioreportasjen fra stenindustrien i Eide den 25.—9. 1948.

Som utflyttet Eide-mann var det med interesse jeg slo på radioen for å høre historien om stenindustriens begynnelse og utvikling i Eide. Denne interesse har sin forklaring i at jeg var en av de første som begynte i arbeide på Visnes da stenhuggingen ble startet våren 1905.

At det er dyktige menn i Eide, både når det gjelder stenindustrien og andre ting, er sikkert, men æren for den i dag igangværende store steindustri i Eide tilkommer i første rekke gamle Ivar R. Eide og dernest må nok menn fra Bremsnes, Frei og Gjæmnæs minnes med stor takk av Eide-befolkningen.

Jeg formoder at de menn som snakket i radioen om stenindustriens utvikling i Eide ikke hadde tilstrekkelig kjennskap til sakens rette sammenheng, tatt i betraktning det som var sagt, og jeg bestemte meg for snarest mulig å gi en orientering, ut fra det førstehånds kjennskap jeg har til denne sak.

Den første som startet med en stenindustri i Eide, var Bremsnesmannen Knut Engvik. Engvik startet i 1867 med kalkbrenneri i Ramsvika på Visnes. Svend G. Visnes og Gunnerius A. Visnes, som begge to i disse dager fyller 97 år, kan fortelle om dette. Imidlertid ble denne verksemd slutt etter 5 års drift. Tøftene etter Engviks kalkovner og lagerhus har vært synlige helt til de siste tider.

I radioen var det sagt at dårlig fiske var årsaken til at stenindustrien i Eide kom i gang. Dette er ikke tilfelle. Det var Alesunds-brannen i 1904 som gav støtet til at stenhuggingen ble begynt på Visnes i Eide, og de andre grener i stenindustrien som i dag drives i Eide er en direkte følge av denne begynnelse.

BLIR HUNDSEID BENÅDET?

Oslo, 20. (NTB). Det arbeides nå med å få tidligere fylkesmann Jens Hundseid benådet. Drammens Tidende opplyser at det er samlet inn underskrifter fra personer innen alle partier. Som kjent ble Hundseid dømt til tvangsarbeid i 10 år, og han er således ikke berørt av den straf-

fe-nedsettelsen som kom i høst.

Som kjent ble Alesund herjet av brann i 1904, og det ble straks spørsmål etter holdbart og pent bygningsmateriale. Straks var Eldemannen Ivar R. Eide, som var utlært stenhugger og drev som anleggsarbeider og stenhugger ved Statens jernbaner, fremme med prøver av marmoren på Visnes i Eide. Arkitektene og de sakkyndige fant stenen både brukbar og vakker. Altså materialet ble anerkjent og dermed løp ordrene inn. Straks var det et annet og viktig spørsmål som meldte seg, og det var penger.

Nå trådte de to menn Nils Frei fra Frei og Nils Halset fra Gjæmnæs til. Disse tre menn: Ivar R. Eide, Nils Frei og Nils Halset, satte etter den tids målestokk en formue inn i foretaket, og det ble innført utlærte stenhuggere og billedhuggere samtidig som at bygdens folk kom

(Forts. 4. side)

1000 tonn makrell til Tyskland.

Kristiansand, 20. (NTB). — I samband med handelsavtalen med den britisk-amerikanske sonen i Tyskland om levering av sild og fisk for 80 millioner kroner, opplyser Norges Makrellag til Fædrelandsvennen at avtalen også omfatter et kvantum på 1000 tonn makrell. Prisene skal være på linje med verdensmarkedets priser, men de er ennå ikke endelig bestemt.

Med den nye drift som nå er satt i gang ved gjenopptagelsen av driften i Husvik Gruver på Helegland, regner en med å kunne føre fram i alt 1000 tonn malm for skiping i løpet av vinteren.

Ved diamantboringer er det konstatert blymalm i 30—50 metes dybde. —

Oslo, 20. (NTB). Finansdept... besluttet lørdag at det skal være tollfrihet på alle matforsendelser til Norge på inntil 5 kilo. Bestemmelsen som allerede er trådt i kraft, gjelder til 15. januar og omfatter alle matvarer, likegyldig fra hvilke land de kommer.

112814

huggingen slutt i 1912, bortsett fra litt stenhuggerarbeide som ble drevet på Visnes av John J. Eide, en svoger av Ivar R. Eide, og Johannes O. Lysgård, først i forrige verdenskrig.

Etter at stenhuggingen ble slutt i 1912, reiste Ivar R. Eide igjen ut på jernbanearbeide, samtidig som han søkte andre muligheter rundt landet i stenindustrinæringen. Under forrige verdenskrig drev han bl. a. et kalkstensbrudd i Sunnhordland. Visnes og marmoren kunne han dog ikke glemme, og i 1920 finner vi igjen Ivar R. Eide på Visnes. Han hadde nå kjøpt marmorforekomstene i Ramsvika, og startet da med stenhuggeri, kalkbrenneri og kalkstensbrudd. Som den framsynte mann han var bekostet han kataloger over gravmonumenter, anskaffet slipemaskiner og begynte å drive stenhugging. Flere av hans gamle arbeidere kom i beskjæftigelse og gjenoppfrisket stenhuggerhåndverket samtidig som at nye folk kom til og fikk lære.

I 1926 trakk gamle Ivar R. Eide seg tilbake fra Visnes og startet et mindre stenhuggeri på sin gård på Eide. Visnes ble fortsatt drevet av sønnene, som har gått i farens fotspor og vært foregangsmenn på alle områder innen stenindustrien i Eide.

Ikke før i 1926—27 var det at fiskeriene begynte å mislykkes, og da

var stenhuggingen god å ta til for Eide-folket, og resultatet av den har nevnte begynnelse er 2at der i dag beskjæftiges 2etpar hundre menn i stenindustrien i Eide. Det er ikke småbeløp, men beløp som kan telles i millioner som årlig blir tilført bygden av denne industri. Derfor bør de her nevnte menn æres i stor utstrekning, selv om det er i seneste laget for de flestes vedkommende.

Dette ble litt av en historie, men jeg synes det er på tide at den bør komme fram som den virkelig er.

Kristiansund, 14/12 1948.

Iver Lindseth.